

РЕШЕНИЕ

№ 2039

гр. София, 25.03.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, IX КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ,
в публично заседание на 25.02.2022 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Зорница Дойчинова

ЧЛЕНОВЕ: Диляна Николова

Снежанка Кьосева

при участието на секретаря Спасина Иванова и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **857** по описа за **2022** година докладвано от съдия Диляна Николова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по чл.208 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ във вр. с чл.285, ал.1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/.

Образувано е по касационна жалба на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ /ГДИН/ срещу Решение № 7179/02.12.2021г., постановено по адм.д. № 4181/2021г. по описа на Административен съд София-град, с което ГДИН е осъдена да заплати на М. С. Д. сумата в размер на 500 лева, представляващи обезщетение за претърпени неимуществени вреди в периода 22.10.2017г. - 03.09.2018г., вследствие на противоправно бездействие на ГДИН, изразяващо се в неосигуряване на нормални битови и хигиенни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ в Затвора – [населено място], ведно със законната лихва от края на периода - 03.09.2018г., до окончателното му заплащане, като в останалата му част искът е отхвърлен до претендирания размер от 5000 лева или за сумата от 4500 лева, като съответно са присъдени разноски на ответника, съразмерно на отхвърлената част от иска и на ищеца, съразмерно на уважената част от иска.

Решението се оспорва от ГДИН в осъдителната му част като се твърди, че изводите на съда са погрешни, не е съобразена действителната фактическа обстановка, не е преценена в пълен обем доказателствената тежест на събраните доказателства за изпълнен в цялост фактическия състав на чл.284 ЗИНЗС. В случая не били установени

обстоятелствата по чл.3, ал.2 ЗИНЗС, поради което не следвало да се приема за доказан факта на претърпени неимуществени вреди. От една страна писмените и гласни доказателства, събрани по делото не свидетелствали за реално увреждане на физическото състояние на ищеца по време на престоя му в затвора, а от друга страна бил представен договор, сключен между ГДИН и [фирма] относно извършените обработки за дезинфекция и дератизация. Поради това касаторът счита, че вреди не са доказани от ищеца, а негова е тежестта на доказване. Оспорва се и размера на присъденото обезщетение като несъответстващ на критериите по чл.52 ЗЗД. В съдебно заседание касаторът, редовно и своевременно призван, не се представлява.

Ответникът по касационната жалба в писмен отговор оспорва нейната основателност. Мотивира, че решението е постановено в съответствие с духа на закона и събраните по делото доказателства. По отношение материалните условия в затвора в [населено място] сочи, че те са ноторно известни като са налични доклади на КПИ, достъпни на сайта на Министерство на правосъдието. От свидетелските показания и справката, изготвена от Е. Д. сочи, че се установява по безспорен начин обстоятелството, че е бил настанен в килия с още 5 човека на обща площ от 13,20 кв.м или по 2,20 кв.м площ на човек, без да се взема предвид площта, заета от леглата и и обзавеждането в килията. За сравнение се посочва, че ЕСПЧ приема за нарушение на чл.3 ЕКПЧ по-малко от 3 кв.м без мебелите. Свидетелските показания установявали освен малката площ и пренаселеността на килията и наличието на дървеници, хлебарки, гризачи и други вредители, които били третирани периодично, но неефективно. Посоченото според ответника обосновава извод за допуснато нарушение на чл.3 ЗИНЗС поради лошите хигиенно-битови условия в килията на ищеца, въпреки предприетите частични мерки от администрацията на затвора за подобряване на условията. Претендира присъждането на разноски. В съдебно заседание, редовно и своевременно призван, не се явява и не се представлява.

Участващият по делото прокурор от Софийска градска прокуратура дава заключение за неоснователност и недоказаност на касационната жалба, а решението в обжалваната му част намира за правилно и законосъобразно.

Административен съд София-град, IX-ти касационен състав, след като се запозна с обжалваното решение и обсъди, както наведените с касационната жалба основания, така и тези по чл.218, ал.2 АПК, намира следното:

Касационната жалба е допустима, като постъпила в законоустановения срок, подадена от лице – страна в производството и против акт, подлежащ на касационно оспорване.

Разгледана по същество касационната жалба е неоснователна по следните съображения:

Административен съд София-град е сезиран с искова молба, подадена от М. С. Д. чрез адв.Ц. Д., с която срещу ГДИН е предявен осъдителен иск за сумата от 5000 лева, представляваща обезщетение на ищеца за причинените му неимуществени вреди за периода от 10.10.2017г. до 03.09.2018г. Претендира се и законната лихва върху сумата от датата на настъпване на увреждането до окончателното изплащане на сумата. Фактическото основание на исковата претенция е противоправно бездействие на служители на ответника, изразяващо се неосигуряване на нормални битови и хигиенни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ в Централния софийски затвор, а именно недостатъчно жилищна площ, лоши битови и хигиенни условия в помещенията, лоши условия за ползването на общите бани и тоалетни.

По така подадената искова молба е образувано адм.д. № 9434/2018г., производството

по което е приключило с постановяването на Решение № 855/12.02.2020г., с което предявеният иск с правно основание чл.284, ал.1 ЗИНЗС е отхвърлен.

По реда на инстанционния контрол по касационна жалба на ищеца решението е отменено с Решение № 1746/18.03.2021г., постановено по адм. д. № 7010/2020г. по описа на Административен съд София-град и делото е върнато за ново разглеждане. При новото разглеждане на делото е постановено обжалваното в настоящото производство решение.

За да постанови атакувания резултат, съдът е приел за установено от фактическа страна, че от представено копие на досието на ищеца за престоя му в Затвора - [населено място] се установява, че същият е постъпил там на 22.11.2017г. за изтърпяване на наказание „лишаване от свобода“ по осъдителна присъда по НОХД № 5119/2017г. на Софийски градски съд. Видно от Справка от Е. Д. – ВПД ИСДВР на 5-та и 12-та група на л. 23-24, ищецът е постъпил в Затвора – [населено място] на 24.11.2017г. в приемно отделение, като на 21.12.2017г. е преминал преразпределение и е настанен в 5-та група, в спално помещение № 15. Последното било с жилищна площ от 13,20 кв.м. без санитарен възел, 16 кв.м. със санитарния възел, като е определено, че за тази площ капацитетът на помещението е за 3-ма лишени от свобода, но при необходимост за кратки периоди може да бъдат настанени повече души. Д. бил настанен в посоченото помещение заедно с още 5 лишени от свобода. В справката била описана мебелировката – легла, шкафче за лични вещи, осветителни и отоплителни тела. Посочено било, че килията разполага с прозорци, които осигуряват пряка слънчева светлина, и със санитарен възел с постоянно течаща топла и студена вода. На всяко лишено от свобода лице се полагал 1 бр. дюшек и 1 бр. възглавница. По време на престоя на лишените от свобода се осигурявала възможност за изпаряване на дюшека и подмяна с нов. Дезинфекция, дезинсекция и дератизация на територията на целия затвор и общежитията към него се извършвала всеки втори месец между 20-то и 30-то число, съгласно сключен договор между ГДИН и фирма [фирма]. По време на престоя на ищеца там били извършени дейности по дезинфекция, дезинсекция и дератизация на 28.05.2018г. и 26.07.2018г. На 17.08.2018г. било извършено „пръскане“ на всички спални помещения и общи части на територията на 5-та група и били подменени всички дюшеци в групата с нови. Сочил се, че всеки месец се раздавали сапуни, веро, прах и обезмаслители за лична хигиена на лишените от свобода, като допълнително можели да бъдат закупвани такива всеки ден. Осигурена била възможност на настанените да ползват пералнята на затвора по утвърден график и да дезинфекцират дрехите и спалните си принадлежности в изпарителя на затвора. В справката е пояснено, че поддържането на хигиена е лично задължение и въпрос на лична хигиена и навици на лишените от свобода.

От представена по делото таблица за раздаване на перилни и почистващи препарати на 1-13 група за месеците януари – септември 2018г. на л. 57-65, съдът установил, че са предоставяни по един сапун на човек /за м.януари в 5-та група са били настанени 66 лица, като са предоставени 66 бр. сапуни; за м.февруари 70 лица, съответно 70 сапуна и т.н. за останалите месеци/.

Информацията за дейностите по дезинфекция, дезинсекция и дератизация от наети лицензирани фирми с биоцидни препарати по график и при извънредни заявки, била потвърдена от докладна записка на П. А. – мл. експерт в сектор „ФЛКР“ в Затвора –гр. С. от 23.11.2018г. От приложените към нея протоколи е установено, че на

10.11.2017г., 17.11.2017г., 23.11.2017г., 23.01.2018г. 23.03.2018г., 28.05.2018г. и 26.07.2018г. е извършена дезинсекция против хлебарки и дървеници, като са отбелязани ползваните препарати и нормата на разреждане – 100 мл/5л и 50мл/5л в зависимост от ползания препарат.

От представената от ответника справка за извършени ремонтни дейности в Затвора - [населено място] в периода 01.01.2016г. – 31.12.2018г. е установено, че сградният фонд на Затвора - [населено място] е изключително остарял и морално амортизиран, „условията са лоши, както по отношение на лишените от свобода, така и по отношение на условията за работа на служителите от надзорно охранителния състав... Въпреки ограничения финансов ресурс и оскъдни средства за ремонти през изминалите няколко години се извършват поетапно строително ремонтни работи за подобряване условията на живот на лишените от свобода, състоящи се в смяна на дограма, шпакловане и боядисване на спални помещения, подови настилки и санитарни възли“. Установено е също така, че в 5-та група, където е бил настанен ищецът, през 2017г. е направено преустройство на спалните помещения и смяна на стара дограма с ПВЦ дограма, както и ремонт на ВиК инсталации от абонатна станция. През 2018г. е извършен ремонт и изграждане на фитнес зала, оборудвана с нови фитнес уреди, ремонт и обзавеждане на болнични стаи в болницата и лабораторията към СБАЛСС, основен ремонт на покрива.

От представената по делото медицинска справка, изготвена на 27.11.2018г. от д-р Т. – директор на МЦ към затвора в [населено място] е установено, че ищецът е постъпил там в добро общо състояние, не страдал от хронични и тежки соматични заболявания. Посещавал е неколkokратно МЦ при затвора за получаване на медикаменти за симптоматично лечение. Изложената информация е потвърдена от данните в представено копие на здравния картон на Д. от 21.12.2017г.

От показанията на свидетеля С. в съдебно заседание на 28.03.2019г., е установено, че с ищеца са били настанени в една килия в Затвора – [населено място], в която били общо шестима души. По-малко от петима и шестима не са били. Килията се състояла от две помещения, като във всяко са настанени по трима лишени от свобода. В помещенията имало само легла и шкафчета, нямало гардероб, нямало баня и душ, а поддържането на хигиена /“къпането“/ ставало с „кофи и канчета“. С. свидетелства за оплаквания на ищеца, че не може да спи от дървениците, че не може да се изкъпе, че са много хора и не му достига въздух. В помещението имало прозорци, но не били големи. Виждал е да пръскат против дървеници, също сам е внасял инсектициди отвън, дезинфекцирали си дюшеците в изпарителите, но без особен резултат. Пояснява, че дървениците са по леглата и излизат от дупките по стените. Ищецът се оплаквал от ухапвания и сърбежи, давали им медикаменти да се мажат от лекарския кабинет, но нищо не помагало.

От показанията на свидетеля А. е установено, че се познава с ищеца „и отвън, и от съда“, няколко пъти били в една килия, последно от м.октомври 2017г. до м.септември 2018г. В килията винаги било пренаселено – 6, 7, 8 човека, което не позволявало на лишените от свобода на седнат, за да се нахранят. Ищецът се оплаквал от насекомите, по цяла нощ със свидетеля били будни, стояли прави, за да се предпазят от ухапвания от дървениците. Потвърдил, че идвали да пръскат с някаква отрова, но без резултат. Изразил съмнение, че разтворът е приготвен правилно и по начин да има ефект. Ищецът имал оплаквания по отношение на пространството в килията, задушавал се, не можел да диша, не можели да се разминават, да спят, изнервяли се, на моменти се

карали.

При така установеното от фактическа страна съдът е приел от правна страна, че е сезиран с иск с правно основание чл.284, ал.1 ЗИНЗС като неимуществените вреди, които се претендира да бъдат обезщетени се изразяват, съобразно посоченото в исковата молба, в накърняване на човешкото достойнство на ищеца и негативни емоционални преживявания – чувство на потиснатост, хронично недоспиване, умора, нервни кризи, непоносимост към себе си поради мръсотията, от която е обграден, и съответно обосновават доводи за нарушение на чл.3, ал.2 ЗИНЗС. При правилно разпределена доказателствена тежест с оглед нормата на чл.284, ал.5 ЗИНЗС, въвеждаща оборимата презумпция, че настъпването на неимуществени вреди от нарушение по чл.3 се предполага до доказване на противното, е приел че не ищецът следва да доказва наличието на вреда, а тя се предполага при положение, че е доказано някое от обстоятелствата, квалифицирани от нормата на ал.2 като нарушения от страна на администрацията в местата за изтърпяване на наказания и задържане под стража. Позовавайки се на доказателствата по делото, правната уредба досежно изискуемите условия в местата за изпълнение на наказанието лишаване от свобода и съдебната практика /с цитирани множество осъдителни решения/, решаващият съд е обосновал извод за осъществено нарушение на чл.3, 1 вр. ал.2 ЗИНЗС от страна на ответника чрез администрацията на затвора в [населено място], проявило се чрез бездействие да осигури на ищеца нормални хигиенни и битови условия по време на престоя му там, което надхвърля необходимото и неизбежното с оглед ограниченията, които налага изтърпяването на наказанието, до степен на нечовешко и унижително отношение. При отчитане на обстоятелството, че за част от оплакванията на ищеца не отговаря затворническата администрация, съдът е приел, че справедлив размер на обезщетението съобразно чл.52 ЗЗД ще бъде сумата в размер на 500 лева, а в останалата част до пълния предявен размер от 5000 лева е приел, че искът е недоказан, съответно неоснователен.

Решението е валидно, допустимо и правилно.

Съдът се е произнесъл по редовна искова молба и при установена допустимост на предявения с нея иск. Обратно на изложените в касационната жалба твърдения за необоснованост и неправилност на съдебния акт поради процесуални нарушения и неправилно приложение на материалния закон, решението е мотивирано и постановено при съобразяване на съдопроизводствените правила и точното прилагане на материалния закон.

Съгласно разпоредбата на чл.284, ал.1 ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3. Последната разпоредба в ал.1 гласи, че осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според ал.2 на чл.3 ЗИНЗС за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

При правилна квалификация на предявения от ищеца иск, с оглед въведените в исковата молба твърдения, и съобразяване на презумпцията по чл.284, ал.5 ЗИНЗС съдът правилно е приел, че доказателствената тежест е върху ответника. Правилни са изводите му, направени въз основа на проверка и преценка на допустимите и относими доказателства, събрани по делото, че ищецът, при изтърпяване на наложеното му наказание, е бил поставен в условия, които не могат да бъдат определени като нормални и съответстващи на изискуемото за място за изтърпяване на наказание и надхвърлят необходимото при съобразяване на ограниченията, наложени от изтърпяването на наказанието, т.е. за осъществено нарушение от длъжностни лица на ответника на нормата на чл.3, ал.2 вр. ал.1 ЗИНЗС.

Визираните законови норми, от една страна, забраняват лишените от свобода да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко и унижително отношение, а от друга - задължават държавата да осигури на осъдените съобразени с уважението на човешкото им достойнство условия за изтърпяване на наложеното наказание и лишени от причиняване на страдание или трудности/неудобства от степен над неизбежното ниво /присъщо на задържането/ методи на изпълнение на наказанието. Разпоредбите съдържат императив, както битовите условия в помещенията за изтърпяване на наказанието, така и начините за изпълнение на наказанието да не засягат неблагоприятно физическото и душевно здраве на лишения от свобода.

Съдебното решение е постановено при спазване на съдопроизводствените правила при извършена преценка и анализ на всички събрани по делото писмени и гласни доказателства, и извеждане въз основа на тях на правилни фактически констатации. При тази фактическа обстановка, която настоящият касационен състав възприема като правилно установена, първоинстанционният съд е достигнал до правилен извод, че е налице бездействие на ответника по отношение на посочените от ищеца условия в исковия период. От събраните доказателства безпротиворечиво се установява, че в помещенията, в които е пребивавал Д. е бил поставен от служители на ответника в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“, изразяващи се в липса на достатъчно площ за обитаване в килиите, липса на хигиена и възможност за провеждане на такава в достатъчна степен, на почистващи препарати, при наличие на паразити, лошо осветление и вентилация и т.н. Съдът е изложил изводите си обстойно, анализирайки доказателствата поотделно и в тяхната съвкупност като изводите му се споделят от настоящия състав, поради което не следва да бъдат преповтаряни – чл.221, ал.2, изр.2-ро АПК.

Що се касае до претендираното обезщетение за неимуществени вреди те се присъждат за конкретно претърпени физически и психически болки, страдания и неудобства, които са пряка и непосредствена последица от нарушението по чл.3 ЗИНЗС. Съгласно чл.52 ЗЗД обезщетение за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост. Понятието "справедливост" не е абстрактно понятие, а е свързано с преценка на редица конкретни, обективно съществуващи факти, имащи значение за правилното определяне на размера на обезщетението. Законът е категоричен, че размерът на обезщетението за неимуществени вреди се формира по справедливост, като зависи единствено от степента и характера на преживените болки и страдания от ищеца. В

случая при преценка размера на обезщетението съдът е съобразил обстоятелството, че за част от лошите битови условия, в които ищецът изтърпява наложеното му наказание, не носи отговорност затворническата администрация. Съобразил е също така заявения период на увреждането и неговата степен предвид осъществените от ответника нарушения и отражението им върху увреденото лице. Така определеният с обжалваното решение размер на обезщетението съдът в настоящия му състав намира, че съответства на принципа за справедливост като критерий за определяне на моралния еквивалент на причинените на ищеца негативни емоционални преживявания.

По изложените съображения, съдът в настоящия му състав намира, че обжалваното решение не страда от пороците, релевирани с касационната жалба, нито от пороци, обуславящи отмяната му, за които съдът следи служебно, съгласно чл.218, ал.2 АПК, поради което следва да бъде оставено в сила.

При този изход на спора на касатора не се следват разноски. Такива се претендират от ответника по касационното оспорване, но доказателства за направата им не са представени.

Водим от горното и на основание чл.221, ал.2, предл.1-во АПК, Административен съд София-град, IX-ти касационен състав

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 7179/02.12.2021г., постановено по адм. д. № 4181/2021г. по описа на Административен съд София-град.
Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

1.

2.